

Martin Kukučín: Rysavá jalovica (1. časť)

„Starý, pozor na kapce, aby si ich nepotratil, na cukor, kávu, med, bryndzu, mak, piepor, papriku, olej a sviečky nezabudni. A nechže sa ti hrnčeky nepobijú!“ volala Eva za mužom svojim Adamom Krtom, ktorý práve poberal sa na jarmok, aby zaopatril domácnosť svoju týmito maličkosťami.

Týmito vetami začína najznámejšia poviedka Martina Kukučina.

Úloha č. 1

Vysvetli slová „rysavá“ a „jalovica“:

.....

.....

Úloha č. 2

Ako sa volá hlavná postava poviedky? A jeho žena?

.....

Krt ide na jarmoček sám, a to akoby rybku pustil do vody alebo capa do záhrady.

Úloha č. 3

Vysvetli slovné spojenia: rybku pustiť do vody, capa pustiť do záhrady.

.....

.....

On oddávna si robí chuť, ako si tam vypije rozólišu, sladkého ani číry, čistý med, a ako zgazduje pár šestákov pre neistú budúcnosť.

Úloha č. 4

Aké dôvody má Adam Krt, aby išiel na jarmok sám?

.....

.....

Jeho čierne očičká, aj inak dosť malé, od užitého nápoja ešte väčšmi sa zúžili a blyšťali ani u opravdivého krta, čo pod zemou ryje. Na ušiach stiahnutá veľká čapica, že iba koniec jeho dlhého, chudého nosa spod nej vykukuje. Krt, hoci nebol ešte starý, predsa nemal ani jedného zuba.

Vy bral spisovateľ meno pre hlavného hrdinu náhodou? Opíš ho svojimi slovami.

.....

.....

Úloha č. 5

Stiahol smädný hrtan na užšie, aby ho tol'ko neznepokojoval.

V tejto vete vyslovil autor typickú Krtovu vlastnosť. Vyjadri svojimi slovami, o akú vlastnosť ide.

.....

.....

Náš Krt rozložil kapce pod stenou akéhosi známeho, a kým na obed zazvonili, nemal pred sebou nič, lebo všetko mu rozchytali, akoby darmo. Zamastený, plátenný mešec, do ktorého utržené grošiky metal, oťažieval a rozveselený predavač poštrngával si šestáčkami, až ľudia kolostojaci mu závideli. Keď všetko popredal, ani si nezaobedoval, lež s triezvou hlavou pobral sa na rínoč v tú stranu, kde predávali rožný statok. Chcel ísť kravu kúpiť.

Úloha č. 6

Vyhľadaj v texte slová, ktoré označujú peniaze. Slová napíš v základnom tvare.

.....

Úloha č. 7

Ako sa cítil Adam Krt? Prečo?

.....

Trnka uviazal jalovicu o krčmovú obločnicu a vošiel s Krtom dnu. Jalovica je mladá, práve v troch rokoch. Celkom červenej srsti, len dolu chrbtom má biely pás a nižšie kolien i paprčky biele. Dolu čelom až k samej hube biely pás, lampášom menovaný.

Úloha č. 8

S kým sa stretol Krt na jarmoku a kam išiel?

.....

Krt kúpi od Trnku jalovicu a dobrú kúpu v krčme zapíjajú. Trnkova žena však o tom nevie, odviaže jalovicu a odvedie ju domov. Keď vyjdú potrundžení chlapi z krčmy, jalovicu nenájdu. Idú za richtárom a rozpovedia, ako sa im stratila jalovica.

„Vidíte,“ povedá richtár, „máte sa najprv obzrieť o statok a len potom o hrdlo. Mali ste si jalovicu zabezpečiť, a len potom oldomáš piť, lebo jalovica má nohy, tá ľahko utečie, ale sklenica neutečie.“

Kmotrovci sa pohádajú, lebo sa nedohodnú – obidvaja chcú peniaze, keď jalovice niet. Domov idú každý sám.

Adam Krt so zvesenou hlavou kráča k svojej dedine, Adamovciam. Hlava mu oťažela od užitých oldomášov a od starostí a trápenia. Nedbal by ju niekam oprieť a pospať si. No ale má do snehu ľahnúť? Nie do snehu, nie ľahnúť, zápasí celou silou s ťažkou cestou, konanou uzučkým, vyhladeným chodníkom. Nohy sú ako centy, ani čo by tie súkenné kapce boli podbité olovom a železom. Do nich vliezol užitý trúnok a zaputnal ich. Nohy podklakujú, lecikedy i ušmyknú sa do kyprého snehu, no tu nadloží sa čugaňa a zachráni svojho gazdu od pádu.

Úloha č. 9

Vysvetli slovné spojenie *zápasit' s chodníkom*.

.....

V Slovníku slovenského jazyka nájdí vysvetlenie slova oldomáš.

.....